

สาส์นจากผู้ประสานงาน

โครงการ “จับตาอาเซียน” (ASEAN Watch)

พศ.ดร. กิตติ ประเสริฐสุข

ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา สังคมไทยโดยรวม เริ่มรู้จักและให้ความสนใจเกี่ยวกับอาเซียนมากขึ้น ปฏิเสธไม่ได้ว่าส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการที่ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดประชุมผู้นำอาเซียนในช่วงปี 2551-2552 แต่ประสบอุปสรรคจากปัญหาการเมืองภายในจนการประชุมทั้งเดือนและล้มกว่าจะจัดสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างทุลักทุเล หลังจากนั้น ความสนใจจะอยู่ที่ประเด็นการก้าวเข้าสู่ “ประชาคมอาเซียน” โดยเฉพาะในส่วนของ “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (ASEAN Economic Community) หรือ AEC ที่มีเป้าหมายจะบรรลุในปี 2558 จนคำว่า “อาเซียน” “AEC” หรือไม่กี่ “ประชาคมอาเซียน” กลายเป็นคำยอดฮิตที่แทบทุกวงการกล่าวขวัญถึง และต้องใส่ไว้ในชื่อประชุมสัมมนาต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม ความสนใจอย่างแท้จริงยังจำกัดอยู่ในหมู่นักวิชาการ ภาคเอกชน และนักวิชาการบางส่วนเท่านั้น ในขณะที่ประชาชนทั่วไป ตลอดจนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ยังไม่มีความตระหนักรู้ และความเข้าใจเท่าที่ควร อีกทั้งแม้ภาครัฐและภาคเอกชนจะเริ่มตื่นตัวต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีการจัดสัมมนาอยู่บ่อยครั้ง หากแต่ยังอยู่ในลักษณะต่างคนต่างทำ มีความซ้ำซ้อน ขาดการบูรณาการและสร้างเครือข่ายความรู้ร่วมกัน ในส่วนของภาควิชาการเอง มีการทำวิจัยเกี่ยวกับอาเซียนอยู่พอสมควร แต่เป็นไปอย่างกระจัดกระจาย ยังไม่มีการรวบรวมอย่างเป็นระบบว่ามีใครเชี่ยวชาญด้านใด อยู่ที่ไหน

โดยรวม ความตระหนักรู้ ความเข้าใจ และองค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนในสังคมไทย ยังมีอยู่จำกัด จนเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนมากมาย เช่น อาเซียนจะกลายเป็นเหมือนสหภาพยุโรป (EU) แล้ว, แรงงานจากชาติอาเซียนจำนวนมากที่เข้ามาทำงานในไทยในขณะนี้ เป็นเพราะ AEC, สินค้า บริการและแรงงานจากชาติอาเซียนจะทะลักเข้าสู่ไทย เป็นต้น กล่าวได้ว่า ยังเป็น “การตระหนก” มากกว่า “การตระหนักรู้” อย่างแท้จริง

นอกจากนั้น ยังมีคำถามมากมายที่รอคำตอบในเชิงวิชาการ และการอภิปรายระดมความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง อาทิ ประชาคมอาเซียนจะเกิดขึ้นในความเป็นจริงได้แค่ไหน อย่างไร ในส่วนใด จะเปิดเสรีในด้านต่างๆ กันเพียงใด ไทยจะได้และเสียประโยชน์อย่างไร จะสร้างประชาคมด้านการเมืองความมั่นคง และประชาคมด้านสังคมวัฒนธรรมกันได้แค่ไหน อย่างไร ในขณะที่ยังมีความเป็นชาตินิยม และมีความไม่ไว้วางใจกันสูง จากปัญหาพรมแดนและอื่นๆ

ด้วยเหตุดังกล่าว สำนักงานสนับสนุนการวิจัย หรือ สกว. จึงให้ทุนสนับสนุนโครงการประสานงานชุดโครงการ “จับตาอาเซียน” นี้ เพื่อมุ่งพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ทั้งในหมู่นักวิชาการ ผู้เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป โดยเริ่มจากการจัดทำเว็บไซต์ www.aseanwatch.org

เพื่อติดตามและเผยแพร่ความเคลื่อนไหวของอาเซียนและชาติอาเซียน แปล-
สรุปรงานเขียนและงานวิจัยทั้งจากไทยและต่างประเทศ โดยจะมีการอัปเดตทุกสัปดาห์
อีกทั้งจะมีการจัดทำจตุรสารราย 4 เดือน เพื่อเผยแพร่อีกช่องทางหนึ่ง ทั้งนี้
จะพยายามทำให้ประชาชนทั่วไปเข้าถึงได้โดยง่าย ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย

กิจกรรมหลักอีกกิจกรรมหนึ่ง คือ
การริเริ่มและสนับสนุนโครงการวิจัยเกี่ยวกับอาเซียนที่มีผลกระทบต่อไทยในประเด็นสำคัญ
โดยเฉพาะจะมีการจัดเวทีระดมสมอง ASEAN Forum ทุก 3 เดือน
เพื่อวิเคราะห์ประเด็นสำคัญของอาเซียนที่มีผลกระทบต่อไทย อันมุ่งหวังให้พัฒนาโจทย์และโครงการวิจัย
เพื่อสร้างองค์ความรู้อันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของไทย
อีกทั้งยังจะเป็นการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหมู่นักวิชาการ และบุคลากรจากภาคส่วนต่างๆ
รวมทั้งภาคประชาสังคม

นอกจากนั้น
จะมีการรวบรวมสร้างฐานข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ
ตลอดจนการจัดสัมมนาต่อสาธารณชนและการจัดทำหนังสือเพื่อเผยแพร่ด้วย

ทางโครงการฯ หวังว่า
สังคมไทยจะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียนมากขึ้น โดยเฉพาะมุมมองและการวิเคราะห์ทางวิชาการ
ซึ่งจะเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน
อันจะเป็นการเตรียมความพร้อมให้สังคมไทยก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างเข้มแข็งต่อไป